



**Crna Gora**  
**AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE**

**Broj: 02 – 1020/2**  
**Podgorica, 28.07.2022. godine**

Na osnovu člana 40 i 141 Zakona o elektronskim medijima („Sl. list CG“, br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16, 92/17 i 82/20) i člana 18 Zakona o upravnom postupku („Sl. list CG“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući službenoj dužnosti, direktor Agencije za elektronske medije donosi

**RJEŠENJE**

1. Javnom preduzeću „Radio i Televizija Crne Gore“ iz Podgorice, emiteru opšteg televizijskog programa „Drugi program Televizije Crne Gore“, izriče se upozorenje kao upravno-nadzorna mjera zbog kršenja odredbi člana 85 st. 1, čl. 89 st. 1 i čl. 95 st. 1 tač. 2 i tač. 4 Zakona o elektronskim medijima, čl. 13 st. 1, čl. 37 st. 1, čl. 58 st. 1 i čl. 61 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama („Sl. list CG“, br. 36/11) i čl. 21 st. 3 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore („Sl. list CG“, br. 80/20), prilikom emitovanja prenosa muzičkog festivala „Skale“, dana 27. juna 2022. godine, u terminu od 20:59:46 do 22:53:52 sati, i dana 28. juna 2022. godine, u terminu od 20:59:28 do 22:50:11 sati.
2. Upozorenje iz tačke 1 ovog Rješenja se izriče zbog:
  - a. emitovanja prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije, što je zabranjeno članom 85 stav 1 Zakona o elektronskim medijima i članom 13 stav 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama,
  - b. emitovanja komercijalne audiovizuelne komunikacije, odnosno telepromocije, kao vida oglašavanja, koja nije prepoznatljiva i vizuelno odvojena od ostalih programskih sadržaja (član 89 Zakona o elektronskim medijima i član 37 stav 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
  - c. kršenje uslova da sponzorirani programi ne smiju direktno podsticati na kupovinu robe ili usluga sponzora, posebnim promotivnim upućivanjem na tu robu i usluge (član 95 stav 1 tačka 2 Zakona o elektronskim medijima i član 61 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
  - d. kršenja obaveze da sponzorirani program jasno označi kao takav na primjeren način, na početku, tokom i/ili na kraju programa (čl. 95 st. 1 tač. 4 Zakona o elektronskim medijima i čl. 58 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama)
  - e. emitovanja oglašavanja u periodu između 20 i 22 časa, što je zabranjeno članom 21 stav 3 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore.
3. Nalaže se Javnom preduzeću „Radio i Televizija Crne Gore“ iz Podgorice, da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru televizijskog programa „Drugi program Televizije Crne Gore“ sa standardima definisanim u Zakonu o elektronskim medijima, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.
4. Javnom preduzeću „Radio i Televizija Crne Gore“ iz Podgorice nalaže se da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, u okviru televizijskog programa „Drugi program Televizije Crne Gore“, objavi informaciju o izrečenoj mjeri iz tačke 1 ovog Rješenja koja glasi:

*„Agencija za elektronske medije je izrekla emiteru televizijskog programa 'Drugi program Televizije Crne Gore' upozorenje zbog toga što je dana 27. i 28. juna 2022. godine, u okviru prenosa festivala 'Skale', emitovao oglašavanje u periodu između 20 i 22 časa, i to u vidu*

*oglasnih blokova, i kao prikrivenu komercijalnu audiovizuelnu komunikaciju, odnosno telepromociju kao vid oglašavanja, koja nije bila lako prepoznatljiva i vizuelno odvojena od ostalih programskih sadržaja. Emiter je upozoren i zbog toga što je propustio da jasno označi sve sponzore programskog sadržaja i istovremeno direktno podsticao na korišćenje usluga sponzora programa."*

5. Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.
6. Ovo rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije [www.aemcg.org](http://www.aemcg.org).
7. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

### **O b r a z l o ž e n j e**

Redovnim monitoringom emitovanog opšteg televizijskog programa „Drugi program Televizije Crne Gore“ (TVCG2), Javnog preduzeća „Radio i Televizija Crne Gore“ iz Podgorice (u daljem tekstu: „emiter“), Agencija za elektronske medije (u daljem tekstu: „Agencija“) je konstatovala da je dana 27. juna 2022. godine, u terminu od 20:59:46 do 22:53:52 sati, i dana 28. juna 2022. godine, u terminu od 20:59:28 do 22:50:11 sati, uživo prenosio muzički festival „Skale“.

Imajući u vidu standarde o komercijalnim AVM komunikacijama i učešću ovih sadržaja u sklopu emitovanog programskog sadržaja, Agencija je pokrenula postupak za utvrđivanje da li je došlo do kršenja Zakona o elektronskim medijima (u daljem tekstu: „Zakon“), Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama (u daljem tekstu: „Pravilnik“), Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore i tač. 2.3. izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-J-02.

Saglasno nadležnostima ustanovljenim članom 138 Zakona i članom 112 Zakona o upravnom postupku, a u cilju utvrđivanja činjenice da li je emitovanjem spornog sadržaja došlo do kršenja Zakona, Pravilnika i Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore, Agencija je emiteru dostavila nalaz Sektora za monitoring i zatražila da u roku od sedam dana od dana prijema zahtjeva, dostavi pisano izjašnjenje na date navode (akt broj 02-1020/1 od 06.07.2022. godine).

U ostavljenom roku emiter nije dostavio traženo izjašnjenje.

Prilikom razmatranja da li je emitovanjem predmetnih sadržaja došlo do kršenja propisanih standarda o komercijalnim AVM komunikacijama, Agencija je posebno imala u vidu sljedeće:

- Oglašavanje je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva emitovanje bilo kog oblika obavještenja, uz određenu naknadu ili radi samopromovisanja, od strane pravnog ili fizičkog lica, a koje ima za cilj da predstavi i skrene pažnju na određeni proizvod ili uslugu, uključujući nepokretnosti, prava, obaveze, odnosno da motiviše potrošače da koriste, odnosno kupe taj proizvod ili uslugu, uz finansijsku naknadu (član 8 stav 1 tač. 14 Zakona i član 4 stav 1 tačka b) Pravilnika).
- Prikrivena komercijalna audiovizuelna komunikacija je predstavljanje riječima ili slikama robe, usluga, imena, zaštitnog znaka ili aktivnosti proizvođača roba ili pružaoca usluga u radijskim i/ili TV programima kada je cilj takvog predstavljanja oglašavanje i moglo bi dovesti javnost u zabludu u vezi sa njegovom prirodom. Takvo se predstavljanje naročito smatra namjernim ako je izvršeno u zamjenu za plaćanje ili za sličnu naknadu (član 8 stav 1 tač. 15 Zakona).
- Telepromocija, prema članu 4 st. 1 tačka m) Pravilnika, predstavlja oblik oglašavanja tokom prenosa programa pri čemu se pravi pauza u dotadašnjem toku uredničkog sadržaja, a voditelj preuzima ulogu prezentera određenih proizvoda ili usluga.
- Sponzorstvo je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva učešće fizičkog ili pravnog lica, koje se ne bavi djelatnošću pružanja AVM usluga, niti proizvodnjom audiovizuelnih radova, u finansiranju radijskih i/ili televizijskih programa, s ciljem da promoviše svoje ime, zaštitni znak, ugled, aktivnosti, proizvode ili usluge (čl. 8 st. 1 tač. 17 Zakona i čl. 4 st. 1 tač. n) Pravilnika).

- Članom 85 stav 1 Zakona i članom 13 stav 1 Pravilnika zabranjene su prikrivene i prevarne komercijalne audiovizuelne komunikacije.
- Članom 88 Zakona predviđeno je da komercijalna audiovizuelna komunikacija mora biti jasno prepoznatljiva i može biti u obliku: radijskog i televizijskog oglašavanja, telešopinga, sponzorstva i plasmana proizvoda.
- Član 89 stav 1 Zakona i član 37 stav 1 Pravilnika predviđaju da radijsko i televizijsko oglašavanje i telešoping moraju biti lako prepoznatljivi i audio, vizuelno i/ili prostorno odvojeni od ostalih programskih sadržaja.
- Član 95 st. 1 tač. 2 Zakona i čl. 61 Pravilnika propisuju da sponzorisane AVM usluge i programi ne smiju direktno podsticati na kupovinu ili iznajmljivanje robe ili usluga, naročito posebnim promotivnim upućivanjem na tu robu i usluge. Tačkom 3 istog stava člana 95 Zakona propisano je da usluge ili program moraju biti jasno označeni da su sponzorirani, dok je tačkom 4 istog stava člana 95 Zakona i članom 58 Pravilnika je propisano da *„kada je program sponzorisan u cjelini ili djelimično, mora jasno biti označen imenom, logotipom i/ili drugim simbolom sponzora, kao što je upućivanje na njegov/e proizvod/e ili njegovu/njegove uslugu/usluge ili njegov prepoznatljivi znak na primjeren način za programe, na početku, tokom i/ili na kraju programa.“*
- Članom 21 stav 3 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore propisano je da je u programima Televizije Crne Gore zabranjeno oglašavanje i telešoping u periodu između 20 i 22 časa, dok je stavom 5 istog člana propisano da je izuzetno od stava 3, a u slučaju prenosa događaja od posebnog značaja za javnost, u programima Televizije Crne Gore dozvoljeno oglašavanje i telešoping u periodu između 20 i 22 časa.
- Odredbom člana 2 st. 1 tač. 15 Odluke o listi događaja od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori („Sl. list Crne Gore“, broj 11/12, 48/21, 65/22, u daljem tekstu: „Odluka“) kao događaj od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori je, između ostalog, prepoznat muzički festival pod nazivom „Naše more, naše skale“.

Na osnovu uvida u snimke emitovanih sadržaja, može se konstatovati sljedeće:

1. Emiter je, dana 27. juna 2022. godine, u terminu od 20:59:46 do 22:53:52 sati (1 sat 54 minuta 6 sekundi), i dana 28. juna 2022. godine, u terminu od 20:59:28 do 22:50:11 sati (1 sat 50 minuta 43 sekunde), emitovao prenos muzičkog festivala „Skale“.

Prilikom najave sadržaja emitovana je grafika sa informacijama kako slijedi:

*Adria i Radio S predstavljaju / Powered by m:tel / SKALE festival nove muzike / Muzička selekcija Radio S / Scenario Žarko Jokanović / Režija Stanko Crnobrnja / SKALE*

Prilikom odjave sadržaja emitovan je logo kompanije m:tel uz oznaku pokrovitelja, kao i informacije: *Organizatori / ADRIA / RADIO S*

2. Tokom emitovanja sadržaja dana 27. juna 2022. godine, emitovani su oglasni sadržaji kako slijedi:
  - a) Oglasni blok u terminu od 21:20:26 do 21:21:48 (1 minut 22 sekunde);
  - b) Oglasni blok u terminu od 21:40:00 do 21:41:18 (1 minut 18 sekundi);
  - c) U terminu od 22:28:47 do 22:29:24 (37 sekundi), voditeljka u backstage-u, uoči razgovora sa jednim od učesnika festivala, čita unaprijed pripremljen tekst.

**Voditeljka:** „Dok se moj naredni sagovornik smjesti ovdje pored mene imam jednu poruku prijatelja koja glasi ovako: Vaš prvi korak na crnogorskom tlu neka bude na Aerodromima Crne Gore. Mi smo vaša širom otvorena kapija za nezaboravna iskustva na veličanstvenim, nekad i skrivenim plažama, tako kažu. Mi smo vaša širom otvorena vrata ka avanturama u neodoljivim kanjonima i na ponosnim visokim planinama. Aerodromi Crne Gore čekaju vas i prate vas na srećnom putu ka ostvarenju vaših snova. Eto to je poruka naših prijatelja.“

Tokom opisanog dijela sadržaja nije emitovano grafičko obavještenje o postojanju komercijalne AV komunikacije.

- d) Oglasni blok u terminu od 22:18:50 do 22:19:54 (1 minut 4 sekunde);
  - e) Oglasni blok u terminu od 22:43:07 do 22:44:11 (1 minut 4 sekunde).
3. Tokom emitovanja sadržaja dana 28. juna 2022. godine, emitovani su oglasni sadržaji kako slijedi:
- a) Oglasni blok u terminu od 21:14:08 do 21:15:32 (1 minut 24 sekunde);
  - b) U terminu od 21:20:32 do 21:21:06 (34 sekunde), voditeljka u backstage-u, uoči razgovora sa jednim od učesnika festivala, čita unaprijed pripremljen tekst.  
**Voditeljka:** „Evo, dok čekamo Saleta da stigne, možemo da čujemo i poruku naših prijatelja. Vaš prvi korak na crnogorskom tlu neka bude na Aerodromima Crne Gore. Mi smo vaša širom otvorena kapija za nezaboravna iskustva na veličanstvenim, nekada i skrivenim plažama, vrata ka avanturama u neodoljivim kanjonima i na ponosnim visokim planinama. Aerodromi Crne Gore čekaju vas i prate na srećnom putu ka ostvarenju vaših snova. To je ono što kažu prijatelji našeg festivala.“  
Tokom opisanog dijela sadržaja nije emitovano grafičko obavještenje o postojanju komercijalne AV komunikacije.
  - c) U terminu od 21:31:18 do 21:31:35 (17 sekundi), prilikom uključanja u program voditeljka saopštava:  
**Voditeljka:** „Naravno, ne smijemo da zaboravimo ni naše kolege koje su pomogle da sve ovo večeras sjajno izgleda. Dakle, za osvježjenje naših radnika iza i oko scene, pobrinula se kompanija „Alkose“ d.o.o., diskont pića „Herceg Novi“ i „Naš diskont“ iz Nikšića.“
  - d) Oglasni blok od 21:36:56 do 21:38:13 (1 minut 17 sekundi);
  - e) Oglasni blok od 22:05:22 do 22:06:27 (1 minut 5 sekundi);
  - f) Oglasni blok od 22:35:26 do 22:36:30 (1 minut 4 sekunde).
4. Emitovanjem oglasnih blokova dana 27.06.2022. godine, u terminima od 21:20:26 do 21:21:48 sati i od 21:40:00 do 21:41:18 sati, kao i dana 28.06.2022. godine u terminima od 21:14:08 do 21:15:32 sati i od 21:36:56 do 21:38:13 sati, emiter je prekršio zabranu da se oglašavanje u programima Televizije Crne Gore ne smije emitovati u periodu između 20 i 22 časa. Izuzetak od ove zabrane predviđa da je oglašavanje dozvoljeno u periodu od 20 do 22 časa u slučaju prenosa događaja od posebnog značaja za javnost (član 21 stav 5 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore). Redovnim monitoringom utvrđeno je da je emiter televizijskog programa „TVCG2“ u navedenom terminu prenosio muzički festival pod nazivom „Skale“, dok je kao događaj od posebnog značaja za javnost u Crnoj Gori prepoznat muzički festival pod nazivom „Naše more, naše skale“, i to upravo na predlog ovog emitera. Zbog različitih naziva pomenutih muzičkih događaja može se zaključiti da se ne radi o događaju koji je Odlukom uvršten među događaje od posebnog značaja za javnost Crne Gore. Samim tim, zaključuje se da je emiter, suprotno propisima, emitovao oglašavanje u terminu od 20 do 22 časa.
5. Segmenti programskog sadržaja koji su emitovani dana 27.06.2022. godine u terminu od 22:28:47 do 22:29:24 (37 sekundi), kao i dana 28.06.2022. godine u terminima od 21:20:32 do 21:21:06 (34 sekunde) i od 21:31:18 do 21:31:35 (17 sekundi), za jedini cilj imaju promociju pravnih lica koja se spominju, pa se takođe smatraju oglašavanjem, i to prikrivenim, što je zabranjeno članom 85 stav 1 Zakona i članom 13 stav 1 Pravilnika.
6. Postojanje prikrivenog oglašavanja (prisustvo promotivnog elementa u cilju oglašavanja, dovođenje gledalaca u zabludu, finansijska nadoknada) može se sagledati na osnovu nekoliko elemenata, i to:

- kroz vođenje muzičkog programa festivala prezentuje se uluga Aerodroma Crne Gore i preporučuje ponuda kompanija „Alkoseť“ d.o.o., diskont pića „Herceg Novi“ i „Naš diskont“ iz Nikšića, a gledaocu se obraća kao potencijalnom korisniku i potrošaću. U toku analiziranog segmenta programskog sadržaja voditeljka je preuzela ulogu presenterke i direktno promovisala usluge i ponudu ovih lica. Da je riječ o promotivnom sadržaju naročito se može zaključiti jer je tekst kojim se predstavljaju usluge Aerodroma Crne Gore, koji je proćitala voditeljka tokom obje festivalske večeri kao poruku prijatelja festivala, potpuno iste sadržine i ima karakter oglasne poruke.

- analizirani segmenti programskog sadržaja mogu dovesti u zabludu gledaoca, u pogledu svoje stvarne prirode, odnosno pogodni su da ga uvjere da je riječ o sadržajima koji nisu komercijalne prirode. Takvo dovođenje u zabludu prevashodno je moguće zbog načina na koji se u programu predstavljaju usluge i ponuda ovih lica, i to usluge aerodroma kao dio turistićke ponude i ljepota Crne Gore, dok se ponuda kompanija „Alkoseť“ d.o.o., diskont pića „Herceg Novi“ i „Naš diskont“ iz Nikšića predstavlja kao dio organizacije festivala, kroz pohvalu radnika koji rade na realizaciji festivala.

- navedeni djelovi emisije imaju naglašeno promotivni karakter i u velikoj mjeri su posvećeni promociji pomenutih poslovnih subjekata. Ukoliko voditelj preuzima ulogu prezentera određenih proizvoda/usluga ili se tokom trajanja emisije istiću unutar programa proizvodi ili usluge poslovnog subjekta, ovakvo preporučivanje se smatra telepromocijom. Dakle, citirani segmenti programskog sadržaja se nedvosmisleno mogu smatrati oglašavanjem i trebalo je da budu oznaćeni kao telepromocija.

7. Uzimajući u obzir sadržinu analiziranih segmenata, može se zaključiti da je emiter propustio da predmetne djelove sadržaja oznaći kao telepromociju, što je propisano ćlanom 89 stav 1 Zakona i ćlanom 37 stav 1 Pravilnika, te da je rijeć o prikrivenoj komercijalnoj audiovizuelnoj komunikaciji, odnosno telepromociji koja nije bila prepoznatljiva i vizuelno odvojena od ostalih programskih sadržaja.
8. Prilikom emitovanja programa, emiter nije ispunio zakonsku obavezu da programski sadržaj, koji je bio sponzorisan, jasno oznaći na početku, tokom i/ili na kraju programa kao takav. Navodi u toku novinarskog teksta dana 27. i 28.06.2022. godine koji glase „...*imam jednu poruku prijatelja koja glasi ovako...*“, odnosno „...*da ćujemo i poruku naših prijatelja*“, nakon ćega ćita oglasnu poruku „*Vaš prvi korak na crnogorskom tlu neka bude na aerodromima Crne Gore...*“, kao i „...*ne smijemo da zaboravimo ni naše kolege koje su pomogle da sve ovo večeras sjajno izgleda. Dakle, za osvježenje naših radnika iza i oko scene, pobrinula se kompanija „Alkoseť“ d.o.o., diskont pića „Herceg Novi“ i „Naš diskont“ iz Nikšića*“, u emisiji od 28.06.2022. godine, ukazuju da se radi o programskom sadržaju sponzorisanom od strane Aerodroma Crne Gore i navedenih pravnih lica. Na ovaj naćin emiter je propustio obavezu da sponzorisani program jasno oznaći kao takav na primjeren naćin na početku, tokom i/ili na kraju programa, što je propisano ćl. 95 st. 1 tać. 4 Zakona i ćl. 58 st. 1 Pravilnika.
9. Takođe, ovakvi navodi ukazuju na namjeru emitera da kroz isticanje sponzora predmetnog programskog sadržaja utiće na gledaoce i to promotivnim upućivanjem na njegove usluge, ćime je prekršio ćlan 95 stav 1 taćka 2 Zakona i ćl. 61 Pravilnika, koji zabranjuju da sponzorisane AVM usluge i programi direktno podstiću na kupovinu ili iznajmljivanje robe ili usluga sponzora, naroćito posebnim promotivnim upućivanjem na tu robu i usluge.

Može se zaključiti da je emitovanjem predmetnih sadržaja emiter prekršio standarde o komercijalnim AVM komunikacijama u dijelu zabrane prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije, kao i obaveze da telepromocija (kao vid komercijalne audiovizuelne komunikacije) mora biti lako prepoznatljiva i vizuelno odvojena od ostalih programskih sadržaja. Takođe, emiter nije na primjeren naćin oznaćio da je emitovani programski sadržaj od 27. i 28. juna 2022. godine bio sponzorisan od strane pomenutih pravnih lica, odnosno prekršio je Zakon u dijelu zabrane direktnog podstićanja na kupovinu usluga sponzora programa posebnim promotivnim upućivanjem na njegove usluge. Pri tome, emiter je prekršio i Zakon o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore, emitujući oglašavanje u periodu od 20 do 22 ćasa.

Na osnovu navedenog, a uvažavajući činjenicu da je saglasno tački 7.1 izdatog Odobrenja za emitovanje emiter odgovoran za sve objavljene sadržaje, može se utvrditi da emiter objavljivanjem programskih sadržaja prekršio čl. 85 st. 1, čl. 89 st. 1 i čl. 95 st. 1 tač. 2 i tač. 4 Zakona, čl. 13 st. 1, čl. 37 st. 1, čl. 58 st. 1 i čl. 61 Pravilnika i čl. 21 st. 3 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktor Agencije je, saglasno čl. 140 i 141 Zakona o elektronskim medijima, donio odluku kojom se emiteru izriče upravno-nadzorna mjera upozorenja i nalaže da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru programa „TVCG2“ sa standardima definisanim u Zakonu, Zakonu o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje, a informaciju o izrečenoj mjeri objavi u svom programu.

Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

#### **UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU**

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog dostavljanja.

**DIREKTOR**

Goran Vuković



Dostavljeno:

- Javno preduzeće „Radio i Televizija Crne Gore“
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Sektor za pravne i ekonomske poslove
- Arhiva